

Lagarnas oordning

Om finländare sägs ofta – både av oss själva och av andra – att vi är så laglydiga. Då tycks man främst tänka på sådant som att inte gå mot rött ljus. Kanhända stämmer det. Sedan är det ju lite si och så i övrigt – Finland innehar exempelvis den tvivelaktiga äran att höra till toppen i västerländsk statistik över mäns våld mot sina hustrur eller flickvänner. Om mannen dessutom dödar kvinnan och sedan tar sitt eget liv så finns det inte ens, i en viss juridisk bemärkelse, något brott (bara brottsmisstanke, men den misstänkte är död så det finns inget brottmål).

För en tid sedan rapporterade en finlandssvensk dagstidning om just ett mordfall där mannen dödat först sin ex-flickvän och sedan sig själv. Det som bekymrade artikelskribenten var den höga självmordsprocenten bland unga män på orten – mordet blev något av en olycklig bisak. Våldtäkt är en annat kapitel där det tycks vara svårt att få upp ögonen för det uppenbara. I vårt västra grannland menade en kammaråklagare nyligen att sex som ena parten i ett parförhållande inte

är med på är mer att likna vid ordningsförseelser än våldtäkt. Och det är förmodligen svårt att hitta på "förmildrande omständigheter" som inte redan skulle ha nyttjats av jurister (och andra) med framgång. Den blindhet som infekterar kriminologin, som **Maria Normann** säger (s. 4-5), är hela vårt samhälles blindhet.

Men polemiken kring diverse kammaråklagare och hovrätter (och de är säkerligen inte unika i sitt slag) borde påminna oss om det självklara: varken lag och rätt eller "juridiska experters" tolkningar av dessa är huggna i sten. Föreställningen om rättsväsendet som en enda lång framgångsberättelse är inte ovanlig – först levde människan i sitt ursprungliga, barbariska tillstånd där den starke alltid hade rätt, sedan byggdes rättssamhället upp och först då blev allting gott. Denna föreställning tjänar till att skyla över både samhälleliga missförhållanden och det individuella, moraliska ansvaret. Exempelvis verkar det emellanåt vara svårt att tala om orättvisor i förhållande till djur eftersom det finns så många alldeles lagliga former av våld gentemot dem.

Men framgångsmyten förstärker också föreställningen om lagens allmakt – flera lagar blir patentrösningen på samhällsliga problem. Ett flagrant exempel är den immigrationspolitik som länge rått i EU. "Illegal immigration" behandlas i första hand som ett problem av otillräckligt efterhållna lagar – man frågar inte efter orsakerna till immigrationen (de är förvisso uppenbara) utan diskuterar istället hur man kan skärpa lagarna.

Janne Flyghed menar (s. 6) att den omtalade FRA-lagen, som motiverats med säkerhetspolitiska skäl, är av tvivelaktig nytta. Vems säkerhet man vill skydda är oklart, och resultatet blir ökad befolkningsskontroll utan garantier för effektivitet av faktisk brottslighet. Straffet får föregå brottet, så att säga – för säkerhets skull.

Övertro på rättsväsendet finns kanhända också i hur man uppfattat domstolsprocessers roll i konflikter människor emellan. **Heidi Jokinen** beskriver en alternativ form av konfliktlösning som kanske luckrar upp den bilden (s. 10): medlingen, där parterna i en konflikt möts för att behandla konflikten och söka möjliga lösningar. Detta är inte att förneka rättsväsendets betydelse, och medlingen medför sina egna svårigheter. Men kanske kan den påminna oss om att konflikter sällan är av byråkratisk art.

Barbro Nordling
barbro.nordling@abo.fi

REAGERA!

Arg, konfunderad,
besviken?

Vill du kommentera
någon artikel i Ikaros
eller starta debatten?

Eller tycka till om
texterna i Ikaros'
nyhetsbrev?

ikaros@abo.fi

<http://ikarosnyhetsbrev.blogspot.com>